

Till ledamöterna i Kommunstyrelsen 2019-03-19

Punkt 23. Kommunrevisionens tillgång till information med anledning av KLKs beslut om begränsningar i Platina.

Kommunrevisionen har **den 21 januari 2019** vid möte med KSO, Göran Arnell samt Helen Åleskog begärt/krävt att beslutet, att inte tillåta direktåtkomst i diarierna för revisorerna, ska ändras. Vi redogjorde vid mötet för revisionens samt professor i Förvaltningsrätt Olle Lundins argument för detta. Vi var beredda att vid sittande bord få ett positivt besked att KLK eller Sektorchefen Ekonomi och styrning skulle ompröva beslutet. Sektorchef Åleskog, som också var närvarande under hela mötet, deklarerade, att det kunde hon inte gå med på. En utredning skulle först genomföras. KSO konstaterade att frågan krävde tid och skulle slutligen avgöras på Kommunstyrelsens marsmöte.

Vi lät därför, för att utredningen först skulle genomföras, diarieföra den handling vi gått igenom och överlämnat vid det fysiska mötet. Handlingen är bilaga 24:4 i dokumenten till KS-mötet.

Revisionen har hört från kollegor i andra kommuner att frågor har ställts från Gävle kommun om behörigheter för revisorer om åtkomst i diarierna. Däremot har revisionen inte under dessa två månader kommunicerat/fått tillgång till resultat av utredningen från Sektor styrning och stöd (Ssos) förrän publicering i Meetings i fredags.

Dokumentationen till KS-mötet är en ensidig presentation från Ssos om skälen för beslutet att även inkludera kommunrevisionen i begränsningarna i PLATINA. Den redovisning som professorn i Förvaltningsrätt Olle Lundin lämnat i ärendet har inte bemötts i Helen Åleskogs tre sammanfattande yttranden.

Eftersom Revisionen är kallad till KS 11.30 och ser av kallelsen att Ssos ska presentera GDPR 11.30 så tillfrågade jag 2019-02-18 KSO om plan för presentationerna för Kommunstyrelsen i ärendet. KSO har lämnat följande svar: "Jag kommer inte att vara på plats imorgon. Helene Åkerlind leder mötet. Kommunstyrelsen har en inledande information om dataskyddsförordningen mellan 11.30-11.45. Vill ni inte lyssna till den så kan ni komma till 11.45. Gällande Platina-frågan så var tanken att ansvarig tjänsteman ska föredra varför myndighetsgränserna stängdes. Sedan kan KS-ledamöterna ställa eventuella frågor till er eller tjänstemännen. Lunch senast 12.15. Tjänstemännens underlag är till oss så det är KS som avgör dess relevans och om mer information eller annan information behövs. **Ni har ställt en fråga, inte begärt vår ställningstagande i sak.** Vi vill se ett rättsligt avgörande i frågan. Det rättsliga avgörandet kan inte göras av KS. De juridiska utlåtandena används ju både för och emot Styrning och stöds hantering, varför frågan inte alls är enkel ur vårt perspektiv. Jag återkommer med ev beslutsförslag imorgon."

Min slutsats: Revisionen hade hoppats att KS skulle ändra KLKs beslut avseende kommunrevisionens direktåtkomst i diarierna. Det förefaller inte att vara möjligt. Revisionen blir tvungen att föra sin egen talan i ett forum som är opartiskt. Revisorerna vill dock ge våra argument plats i KS behandling av ärendet.

Allmänt:

Revisionen har sedan oktober 2018 i flera sammanhang bett/yrkat, att beslutet om begränsning av direktåtkomst i diarierna ska ändras av KLK. Till stöd för revisionens yrkande inhämtades ett sakkunnigt yttrande (2018-12-04) i frågan från Professor i Förvaltningsrätt Olle Lundin. KLK vidhöll i alla

kontakter sitt beslut. Ärendet som lämnades vid möte 2019-01-21 till KSO var ånyo ett försök från Revisionen att få till en ändring i denna viktiga demokratiska fråga.

Chefen för Sektor och styrning Helen Åleskog vidhåller även nu inför KS möte 2019-03-19 att beslutet, som innebär att Revisionen inte själv kan söka handlingar i diariet, "är korrekt och inte bör omprövas". Underlag för beslutet består av tre dokument där Helen Åleskog sammanfattar sitt ställningstagande, tre dokument av souschefer inom Styrning och stöd samt ett utlåtande från arbetsrättsjurist Sören Öman, Stockholm.

Åleskogs utredning har pågått under två månader. Revisionen har inte kontaktats eller haft möjlighet att ta del av utredningen. Först med dokumentens uppladdning i Meetings 2019-03-15 gavs möjlighet att ta del av dokumenten.

Här står tjänstemäns argumentation mot den politiskt oberoende lagstadgade revisionens och professor Olle Lundins argument. Det är anmärkningsvärt att tjänstemännen anser sig ha tolkningsföreträde och inte ens bemöter Olle Lundins yttrande. Det ställer därför stora krav på en läsare och ledamöter i KS att värdera relevans i dokumenten. Jag ska i det följande försöka att bena ut det som är obestridligt korrekta uppgifter och det som är tolkningar alternativt ej relevant argumentation.

Relevant lagrum: Kommunallagen kapitel 12.

Den kommunala revisionen är ett demokratiskt kontrollinstrument. Hela frågan rör innebörden i Kommunallagen kapitel 12 och ytterst Revisorernas rätt till information i §9.

I första stycket regleras **vilka**, (det vill säga alla), **som har en skyldighet** att ge revisorerna **de uppgifter som behövs för revisionsarbetet**. I andra stycket att alla "ska ge revisorerna tillfälle att **när som helst inventera** de tillgångar som nämnderna eller fullmäktigeberedningarna har hand om **och ta del av de räkenskaper och andra handlingar som berör deras (dvs den granskades) verksamhet.**"

"När som helst" infördes i KL omkring år 1930. Då kunde handlingar enbart sökas manuell. Formuleringen har dock inte ändrats i nu gällande skrivning. Att revisorerna ska ha rätt att tillgodogöra sig informationen genom direktåtkomst i en IT-baserad programvara står inte uttryckligen i lagtexten eller förarbetena.

Professor i Förvaltningsrätt Olle Lundin lämnar följande uppgifter:

"Avslutningsvis kan sägas att den kommunala revisionens rätt till information är mycket vidsträckt och syftet är helt enkelt att revisionen ska bli så effektiv som möjligt. En närmare analys av revisionens rätt till information visar att, för att revisionen ska kunna efterfråga och erhålla relevant information krävs grundläggande basinformation det vill säga tillgång till diariet. Självfallet bör kommunen underlätta för revisionen att eftersöka och erhålla relevant information."

Arbetsrättsjurist Sören Öman drar följande slutsats:

"Enligt min mening är en utgångspunkt vid lagstadgade skyldigheter att det är den förpliktigade (den som ålagts att göra något, som får bestämma hur skyldigheten närmare ska uppfyllas, om detta inte är särskilt reglerat."

"Att skyldigheten kunnat uppfyllas utan direktåtkomst till diariet och andra handlingar följer redan av att bestämmelser om skyldigheten fanns innan handlingar kunde lagras elektroniskt."

Av dessa skäl drar Öman slutsatsen att, det finns ingen skyldighet att ge revisorerna direktåtkomst eller rättighet för revisorerna att utnyttja den teknik som finns idag att med direktåtkomst göra sin informationsinsamling.

Min beömning av Ömans slutsats är:

Lagrummet handlar om en mycket vidsträckt rätt för kommunrevisionen och syftet är att få en effektiv revision av verksamheten. Att någon av de uppräknade som har skyldighet att bistå, till exempel en anställd, får bestämma hur skyldigheten får uppfyllas faller på sin orimlighet, även om nu kommunens systemansvarige försöker med detta.

Övriga av Sektor styrning och stöd anförda lagrum:

Professor i Förvaltningsrätt Olle Lundin lämnar följande uppgifter om GDPR och OSL:

”Väsentligt är att notera att det inte finns några regleringar, varken OSL eller GDPR, som inskränker den kommunala revisionens rätt till information. I Sekretesshänseende överförs sekretessen till revisionen så sekretessen utgör inget hinder. Vad gäller GDPR så krävs lagstöd för att personuppgifter ska få hanteras. Lagstödet finns i KL varför GDPR inte heller utgör något hinder.

Offentlighets- och sekretesslagen OSL

I fråga om överlämnande av sekretessbelagda uppgifter till revisor anges i 10 kap 28§OSL att sekretess inte hindrar när uppgiftsskyldighet fullgörs enligt lag. Enligt 11Kap 1§ OSL följer sekretessen med och ansvaras därmed av revisorerna.

GDPR

Det finns inga regler i dataskyddsförordningen som kan förhindra eller försämra offentlig verksamhet. Tvärtom är det tydligt att en myndighet eller liknande som har ett lagstöd för detta agerar helt i enlighet med förordningen. Den kommunala revisionen har ett lagstadgat uppdrag i KL liksom förtroendevalda och anställda har lagstadgad skyldighet.

Sektor Styrning och stöds åberopande av andra lagrum:

Helen Åleskog åberopar egna utredningar inom Sektor S o S dvs. De 6 dokument som åberopas är interna slutsatser och tolkningar om gällande lagstiftning. Det är emellertid svårt att motsätta sig en professor i Förvaltningsrätts inlaga i frågan.

Helen Åleskog har även gett uttryck för egna tolkningar av ”uppgifter som behövs för revisionsarbetet” och att det är upp till de kommunala organen att avgöra hur denna skyldighet efterlevs. Dataskyddsenheten har lämnat en tolkning att det är tveksamt om direktåtkomst ”kan anses **vara nödvändigt** för att uppfylla uppgiftsskyldigheten”.

Detta tyder på att Sektor styrning och stöd inte vet vad gransknings- och revisionsarbete innebär, att det är en kontinuerlig process med riskanalysarbete som bygger på en bred informationsinsamling.

Revisionens slutsats:

Det har nu gått 6 månader då revisionens arbete försenats och stora resurser lagts på interna utredningar i en förvaltningsfråga som upplevs som självklar, vilket vi revisorer upplever i kontakter med andra kommuner.

2019-03-18 Ordförande i Kommunrevisionen Eva-Karin Caisa Hamilton

Den dokumentation som sammanställts till KS är mycket förvirrande och svår att ta till sig. Praxis som åberopas avser inte den lagstadgade revisionen. Tjänstemännen ger sin syn på vad revisionen bör ha för information som "är nödvändig". Trots att en professor i Förvaltningsrätt redovisar att GDPR och OSL inte har med denna fråga att göra så är det just dessa redovisningar som ska göras inför KS!

Men revisionen får acceptera om KS inte kan ta ställning juridiskt utifrån presentationerna vid mötet samt den bristande dokumentationen.

Rrevisionen ingen annan råd än att gå vidare i en extern rättslig prövning.

Det skulle upplevas positivt om kommunen själv gör en JO-anmälan för att få diariefrågan avgjord.

Ordförande i revisorskollegiet

Eva-Karin Caisa Hamilton